

LÄKSE 3

1. Wier is die Bril?

- Mäme: Jens, wier is die Bril?
- Jens: Is er al wier wäch, Mäme?
- Mäme: Jee, säik insen moal, Jens!
- Jens: Lait hie fillicht ap't Boud?
- Mäme: Noa, deer is hie nit. Kiek daach gau insen unner't Zofa.
- Jens: Hier is hie uk nit, Mäme. Iek kiekje insen bätē de Bloume appe Finsterboank.
- Mäme: Deer is die Bril daach nit. Fillicht lait er ap 'n Stoul? Of inne Kökene?
- Jens: Jee, jee, iek kiekje je al.
- Mäme: Oo, deer is er. Hie lait unner dät Blääd ap 'n Disk.
- Jens: Mäme, altied daach dätsälge!

G 6 Der Imperativ

Für den Imperativ gibt es eine Singular- und eine Pluralform.

Singular
Plural

Kiek!
Kieket!

Sieh!
Seht!

Säik!
Säiket!

Such!
Sucht!

Merke!

lait die Bril → liegt die Brille

lait hie → liegt sie

lait er → liegt sie

G 7 Der bestimmte Artikel

	Maskulinum	Femininum	Neutrum
Singular	die Disk	ju Bloume	dät Bääd
Plural	do Diske	do Bloumen	do Bäde

Als Kurzform des maskulinen und femininen Artikels wird in manchen Fällen auch **de** verwendet.

Nu skient **de** Sunne.

Tou äiwjen! (1)

Finde den bestimmten Artikel folgender Wörter. Achte auf Singular und Plural!

Brille die Bril

Boud _____

Diske _____

Bloumen _____

Blääd _____

Skap _____

Kökene _____

Bielde _____

Jäild _____

Welche der Wörter haben ein anderes Geschlecht im Deutschen?

G 8 Präpositionen

Maskulinum	die Disk	ap dän Disk, unner dän Disk
Femininum	ju Wonenge	in ju Wonenge, ap ju Finsterboank
Neutrum	dät Blääd	unner dät Blääd, ap dät Blääd

Der bestimmte Artikel verschmilzt meist mit Präpositionen.

ap ju	> appe:	appe Laampe
in ju	> inne:	inne Wonenge
unner dän	> unner'n:	unner'n Disk
unner dät	> unner't:	unner't Zofa

In manchen Fällen tritt die maskuline und feminine Form **de** auf,
z. B. bätte **de** Bloume, uut **de** Kökene

Tou äiwjen! (2)

Lies den Dialog „Wier is die Bril?“ noch einmal und kreuze die richtige Antwort auf die Fragen dazu an!

- a) Lait die Bril unner'n Disk? Jee. Noa.
- b) Lait die Bril ap'n Stoul? Jee. Noa.
- c) Is die Bril in dän Komer? Jee. Noa.
- d) Kikt Jens unner't Zofa? Jee. Noa.
- e) Lait die Bril ap't Blääd? Jee. Noa.
- f) Lait die Bril unner't Blääd? Jee. Noa.
- g) Säkt Mäme uk mee? Jee. Noa.
- h) Lait die Bril ap'n Disk? Jee. Noa.

Tou äiwjen! (3)

Höre die Sätze und übersetze sie ins Deutsche!

13.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Tou äiwjen! (4)

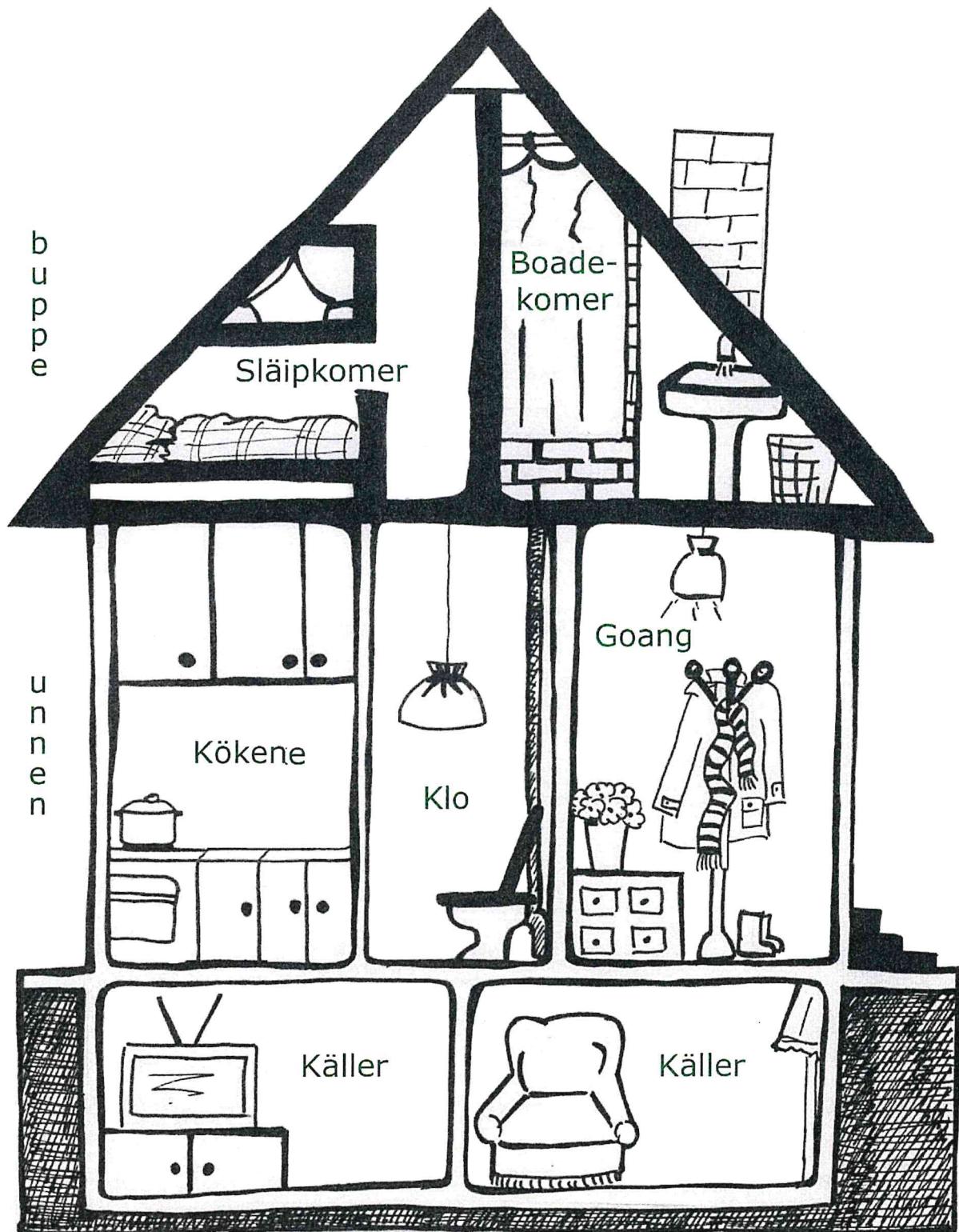
1. Ergänze die Sätze mit einer der genannten Präpositionen + Artikel!

- a) Lait die Bril _____ Stoul? (ap'n, unner'n, in dän)
- b) Fillicht lait die Bril _____ Boud. (ap't, unner't, in't)
- c) Jens kikt bäte de Bloume _____ Finsterboank. (appe, unner ju, inne)
- d) Jens kikt _____ Zofa. (in't, unner't, ap't)
- e) Is die Bril nit _____ Komer? (ap dän, unner dän, in dän)
- f) Lait die Bril fillicht _____ Skap? (unner't, ap't, in't)
- g) Deer _____ Blääd lait die Bril! (unner't, ap't, in't)

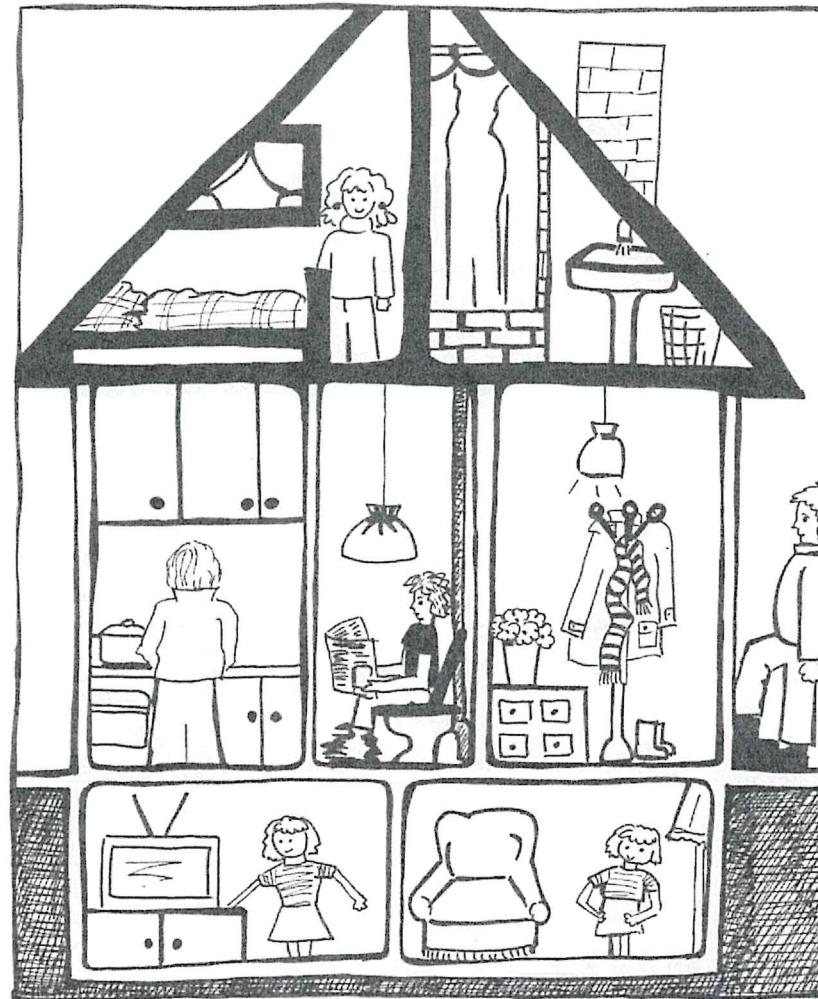
2. Trage selber die Präposition + den bestimmten Artikel ein!

- a) _____ Kökene is die Bril nit.
- b) Jens kikt _____ Zofa.
- c) Kikt Jens uk _____ Stoul?
- d) Fillicht lait die Bril _____ Boud?
- e) Jens kikt _____ Bloume _____ Finsterboank.
- f) Is die Bril fillicht _____ Skap?
- g) Mäme säkt dän Bril _____ Blääd.

2. Dät Huus

3. Bie Waaners

Ansteller:

(Babe kumt ätter Huus. Hie honget sin Jikkel inne Goang ap.)

X F!

Babe: Iek bän wier deer!

(Mäme ropt uut de Kökene:)

Mäme: Bääst du al deer? Dät Äiwendieten is fluks kloor.

Babe: Iek häbe Smoacht. Wier sunt do Bäidene?

Silke: Iek bän hier buppe in dän Släipkomer.

Babe: Un wier is Karsten?

Silke: Karsten is in dän Boadekomer.

Karsten: Noa, iek bän nit in dän Boadekomer. Iek bän ap't Klo.

Babe: Wier sunt Geeske un Giene?

Geeske: Wie sunt hier unnen in'n Käller.

(Alle Bäidene lope ätter de Kökene wai.)

Mäme: Un wier is Babe nu?

Bääsje:

G 9 Das Verb weze (sein)

	Präsens	Präteritum		Präsens	Präteritum
iek	bän	waas	wie		
du	bääst	wierst	jie	sunt	wieren
hie/ju/et	is	waas	jo		
Imperativ: Wäs! Wezet!			1. Infinitiv: weze 2. Infinitiv: wezen	Partizip 2: wezen	

Tou äiwjen! (5)

Bilde selber Sätze mit **weze**:

Geeske			dän Släipkomer
Karsten			dän Boadekomer
Silke	<i>bän</i>		ju Kökene
Wie	<i>bääst</i>		dän Goang
Du	<i>is</i>	<i>in</i>	dän Käller
Babe		<i>ap</i>	dät Klo
Iek	<i>sunt</i>		dän Kommer

Beispiele: Mäme is in ju Kökene.

Du bääst ap dät Klo.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

G 10 Das Verb häbe (haben)

	Präsens	Präteritum		Präsens	Präteritum
iek	häbe	hied	wie		
du	häast	hiest	jie	häbe	
hie/ju/et	häd	hied	jo		hieden
Imperativ:	Hääb! Häbet!		1. Infinitiv:	häbe	Partizip 2:häiwed/heeuwed
			2. Infinitiv:	häben	

Tou äiwjen! (6)*Bilde selber Sätze mit häbe:*

<i>Die Komer</i>		<i>een Famielje.</i>
<i>Iek</i>	<i>häbe</i>	<i>aan Bril.</i>
<i>Jo</i>	<i>häast</i>	<i>Käsene.</i>
<i>Babe</i>	<i>häd</i>	<i>een Dore.</i>
<i>Do Stoule</i>	<i>häbe</i>	<i>Loaden.</i>
<i>Du</i>		<i>dät Blääd.</i>
<i>Dät Skap</i>		<i>een Huus.</i>

Beispiele: Wie häbe een Zofa.

Babe häd aan Bril.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

Wäl is wier?

Sprich folgende Kleindialoge nach und erfinde selber ähnliche Fragen und Antworten mit den Verben weze und häbe! Antworte mit „iek“ oder „wie“!

1. weze

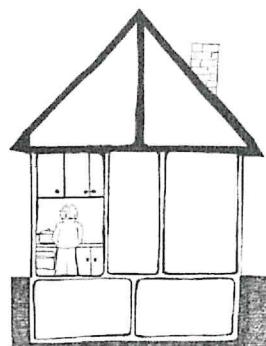

2. häbe

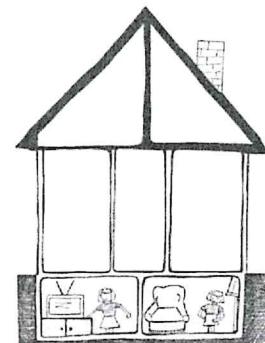

Tou äiwjen! (7)

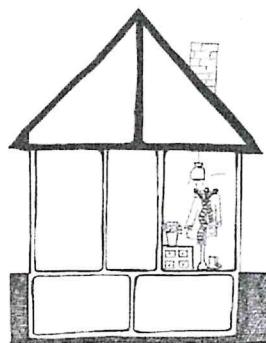
Wo sind Geeske, Giene, Karsten, Silke und die Mutter? Schreibe auf, in welchem Raum sie sich befinden!

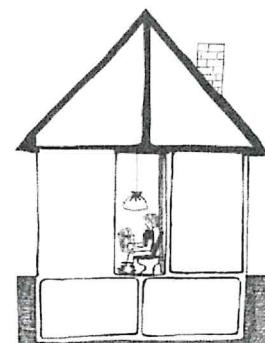
1. Mäme _____.

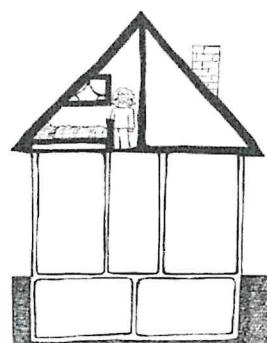
2. Geeske un Giene _____.

3. Dät Skap _____.

4. Karsten _____.

5. Silke _____.

Tou äiwjen! (8)

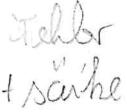
 Trage die passenden Präpositionen (mit oder ohne Adverb) aus der Liste ein und ergänze den Artikel. Höre dann den Text!

unnen in / buppe/ unner / ätter... wai / ap't / in/ inne

Bie Waaners lait die Släipkomer _____ dät Dak. Uk die Boadekomer is _____. Geeske un Giene sunt _____ dän Käller. Un Mäme is _____. Kökene. Silke kwät: „Karsten is _____ dän Boadekomer.“ Dät is nit gjucht. Karsten is _____ Klo. Dät Äiwendieten is nu uk kloor. Alle Bäidene lope _____ de Kökene _____.

Spil mäd Dobele

 Wer würfelt, darf ein Verb sagen, der Nächste muss dann entsprechend der gewürfelten Zahl das Verb konjugieren – und darf dann selber würfeln. Wenn die Antwort richtig ist, darf das Verb gestrichen werden. (Kann auch allein gespielt werden.)

 hete / woonje / läze / weze / sitte / bale / häbe / fräigje / kiekje / stounde

iek

du

hie/ju

wie

jie

jo

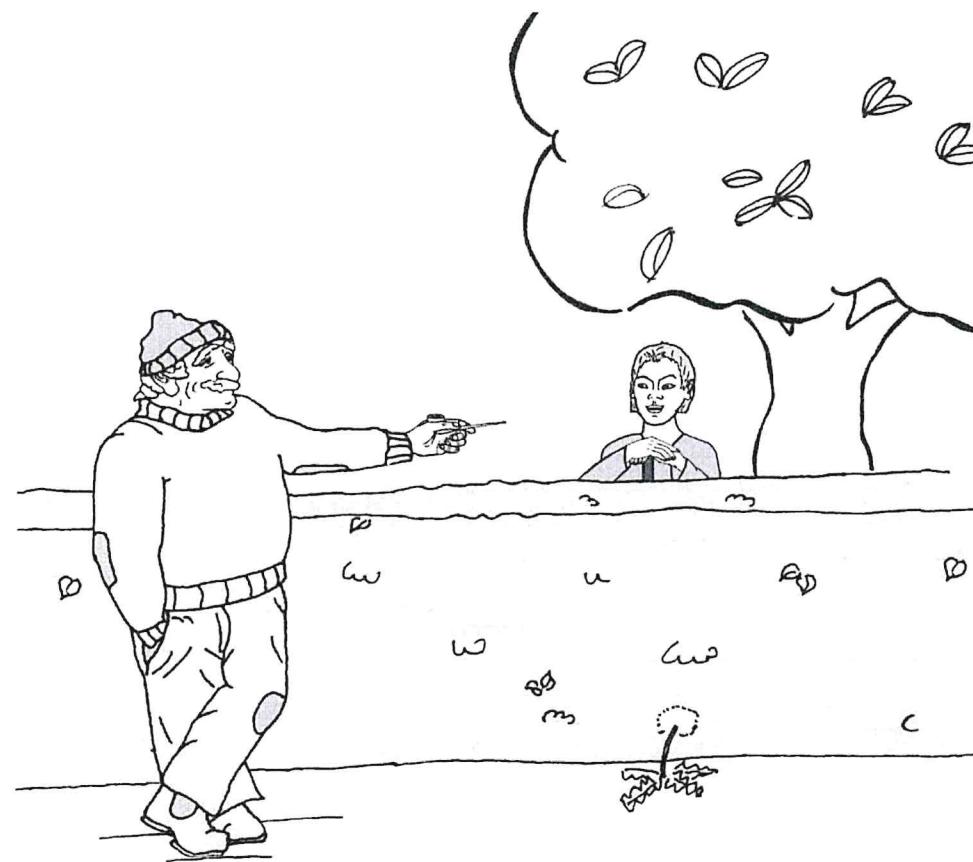
Präsens weiterer Verben

	säike suchen	kiekje gucken/sehen	hete heißen	bale sprechen
iek	säike	kiekje	hete	bale
du	säkst	kikst	hatst	boalst
hie ju et	{ säkt	kikt	hat	boalt
wie jie jo	{ säike	kiekje	hete	bale

4. Ieuwen bale uur de Häge wäch

16.

- Wilm: Dälich häd nemens moor Tied.
- Frauke: Wieruum dät?
- Wilm: Wie häbe Besäik.
- Frauke: Oo wät fluch. Wäl is dät?
- Wilm: Oom Christian un Möie Mariechen.
- Frauke: Oha, dan häbe jie je fuul tou dwoon.
- Wilm: Rieke häd fuul tou dwoon. Iek bän deer bie uurich tou Huus.
- Frauke: Dan hääst du je Tied genouch. Iek bruke noch 'n bitje Hälpe.
- Wilm: So fuul Tied häbe iek uk wier nit. - Of hääst 'n Kop Tee kloor?

Woudelieste

Äiwendieten (n)	<i>Abendbrot</i>
altied	<i>jedes Mal, immer</i>
aphongje	aufhängen
appe	<i>auf der</i>
ätter buppen	<i>hinauf</i>
ätter Huus (wai)	<i>nach Hause</i>
Babe, -n (m)	<i>Papa</i>
Bäiden, -e (n)	<i>Kind</i>
bäte	<i>hinter</i>
Besäik (m)	<i>Besuch</i>
Blääd, Bläde (n)	<i>Zeitung</i>
Bloume, -n (f)	<i>Blume</i>
Boadekomer , -e (m)	<i>Badezimmer</i>
Boud, -e (n)	<i>Bord, Regal</i>
Bril, -le (m)	<i>Brille</i>
buppe	<i>oben</i>
Dak, -ke (n) / Täk, -ke (n)	<i>Dach</i>
dälich	<i>heute</i>
dan	<i>dann</i>
dätsälge	<i>dasselbe</i>
Famielje, -n (f)	<i>Familie</i>
fillicht	<i>vielleicht</i>
Finsterboank, -e (f)	<i>Fensterbank</i>
fuul tou dwoon häbe	<i>viel zu tun haben</i>
fuul	<i>viel</i>
gau	<i>schnell</i>
genouch	<i>genug</i>
gleik	<i>gleich</i>
Goang, -e (m)	<i>Flur</i>
häbe	haben
Hälpe (f)	<i>Hilfe</i>
Huus, Huze (n)	<i>Haus</i>
insen	<i>einmal</i>
is ju	<i>ist sie</i>
Jikkel, -e (m)	<i>Jacke</i>
Käller, -e (m)	<i>Keller</i>
Klo, -s (n)	<i>Toilette</i>
kloor	<i>fertig</i>
Kökene, - (f)	<i>Küche</i>
Kop, -pe (m)	<i>Tasse</i>
lait ju	<i>liegt sie</i>
lope	laufen
Möie, -n (f)	<i>Tante</i>
nemens	<i>keiner, niemand</i>
of	<i>oder</i>
Oom, Ome (m)	<i>Onkel</i>
roupe	rufen
säike	suchen

säkt	<i>sucht</i>
Släipkomer, -e (m)	<i>Schlafzimmer</i>
Smoacht (m)	<i>Hunger</i>
soo	<i>so</i>
Tee, -s (m)	<i>Tee</i>
Tied, -en (f)	<i>Zeit</i>
unnen	<i>unten</i>
unner	<i>unter</i>
uut	<i>aus</i>
wäch	<i>weg, fort</i>
wai	<i>hin</i>
wät fluch!	<i>wie schön!</i>
weze	sein